

6 Gezondheid van asielzoekers en vluchtelingen Meerjarenprogramma 2011-2014

Inleiding

Investeren in gezondheid van asielzoekers en vluchtelingen loont. De gezondheidsproblematiek is groot door onder andere het percentage chronisch - somatische aandoeningen en psychische problematiek. Er is veel gezondheids- en economische winst te behalen bij vroegtijdige signalering van gezondheidsproblemen en het afstemmen van zorgaanbod op zorgbehoefte van asielzoekers en vluchtelingen. Recent promotieonderzoek toont aan dat de psychische en psychiatrische klachten in ernst en in mate verergeren naarmate de mensen langer in de asielprocedure zitten en in de opvang verblijven. Zowel bij succesvolle integratie als bij duurzame terugkeer is een goede gezondheid van belang.

Pharos zet zich in voor het bevorderen van de kwaliteit en effectiviteit van zorg voor asielzoekers en vluchtelingen. Zij adviseert professionals en organisaties betrokken bij asielzoekers en vluchtelingen en ontwikkelt kennisproducten die bruikbaar zijn in de praktijk. Pharos' toegevoegde waarde in het veld is beduidend, onder meer aangetoond door het aantal vragen dat we krijgen, zowel van zorguitvoerende partijen als individuele hulpverleners.

De voornaamste ontwikkelingen waarmee programma asielzoekers te maken heeft zijn de volgende:

De asielprocedure is per 1 juli 2010 herzien. Als onderdeel van deze procedure is een medisch advies opgenomen dat aan het begin van de procedure inschat of er medische beperkingen zijn waar de IND rekening mee moet houden in het horen en beslissen. Pharos wijst al jaren op de noodzaak van gerichte aandacht voor medische aspecten in de procedure ten einde de kwaliteit en effectiviteit van de asielprocedure te verhogen en herhaalde aanvragen en langere procedures te voorkomen. Pharos verwacht, net als in het voortraject, haar kennis- en deskundigheid in te zetten in de implementatie van het medisch advies.

Binnen het Common European Asylum System (CEAS) is de aandacht voor medisch aspecten in de procedure de afgelopen jaren toegenomen. Mede dankzij het Carefull initiatief, waarin Pharos samenwerkt met VluchtelingenWerk en Amnesty International, zal er in het nieuw Europees asielsysteem aandacht komen voor vroegsignalering van kwetsbare personen. Pharos zal in de komende jaren met Europese partners vroegsignaleringsinstrumenten ontwikkelen die in de procedure en ten behoeve van de zorg ingezet kunnen worden.

Het zorgsysteem voor asielzoekers is per 1 januari 2009 herzien. Het voornaamste uitgangspunt van dit systeem is dat de zorg voor asielzoekers ingebed is en wordt in het reguliere zorgstelsel. In het najaar van 2010 zal de Inspectie voor de volksgezondheid een evaluatiestudie uitvoeren. De verwachting is dat het systeem de komende jaren nog op enkele aspecten zal wijzigen. Zo zal bijvoorbeeld per augustus 2010 in de eerstelijnszorg voor asielzoekers een consulent GGZ functie komen. Pharos heeft de afgelopen jaren haar kennis en deskundigheid ingezet om partijen betrokken bij het zorgsysteem te adviseren met betrekking tot kwaliteit en effectiviteit van zorg en zal dat de komende jaren te blijven doen.

Onder de brede groep asielzoekers, zijn groepen die extra kwetsbaar zijn ten aanzien van het ondergaan van geweld en het ontwikkelen van gezondheidsproblemen, zoals jonge vrouwen, prostituees, homoseksuelen en kinderen, is vergroot. COA ontwikkelt een integrale aanpak die moet voorzien in het omgaan met deze specifieke groepen. Preventie en vroegsignalering spelen hierbij een grote rol.

De overheid besteedt veel aandacht aan terugkeer van uitgeprocedeerde asielzoekers. Naast de werkzaamheden van de Dienst Terugkeer en Vertrek, financiert de overheid ook het pilottraject van de Stichting Duurzame Terugkeer. In 2011 zal naar alle waarschijnlijkheid het tweede jaar van de pilot lopen. Vervolgens zullen de uitkomsten en lessen geborgd moeten worden in de praktijk. Pharos speelt binnen de Stichting als kenniscentrum een dienstverlenende rol en verwacht ook na de pilot nog kennis en deskundigheid in te kunnen zetten om de kwaliteit van de psychosociale begeleiding bij terugkeer te bevorderen.

Bovengenoemde ontwikkelingen vormen de achtergrond en het kader voor de activiteiten die het programma asielzoekers de komende jaren zal oppakken.

Uitgangspunten bij de keuze van activiteiten en speerpunten:

- De zorg aan en begeleiding van asielzoekers moet benaderd worden als een vraagstuk van kwaliteit en effectiviteit van de reguliere zorg voor een deel van de bevolking met specifieke kenmerken en behoeften.
- Door meer in te zetten op gezondheidsbevordering en preventie kan veel gezondheids- en kostenwinst behaald worden.

Doelstelling meerjarenprogramma 2011-2014

De kennis en deskundigheid van Pharos inzetten om de volgende doelen en resultaten te bereiken:

- De bij zorg aan asielzoekers betrokken professionals en organisaties ondersteunen met kennis en kennisproducten zodat zij kwalitatief betere diensten kunnen leveren.
- Knelpunten ten aanzien van medische zaken in de asielprocedure helpen reduceren en de professionele afstemming en samenwerking tussen diverse partijen te bevorderen.
- Een integrale aanpak van gezondheidsbevordering en preventie voor asielzoekers en vluchtelingen ontwikkelen en randvoorwaarden realiseren om deze te implementeren.
- De kwaliteit van de psychosociale begeleiding bij terugkeerders stimuleren.

Resultaten meerjarenprogramma 2014

- De bij de zorg aan asielzoekers betrokken professionals en organisaties hebben hun diensten kunnen verbeteren door kennis en kennisproducten die Pharos ter beschikking heeft gesteld.
- Professionals hebben handvatten om kwetsbare asielzoekers vroeg in de procedure te herkennen
- Partijen die werken in de centrale opvang hebben bijgedragen aan het ontwikkelen van een integrale aanpak in de centrale opvang en hebben kennis over de randvoorwaarden die nodig zijn om deze aanpak te implementeren.
- Begeleiders en vertrouwenspersonen van terugkeerders beschikken over kennis of weten deze te vinden om terugkeerders adequaat psychosociaal te begeleiden.

Activiteiten meerjarenprogramma Gezondheid van asielzoekers en vluchtelingen 2011

1. Vroegsignalering van kwetsbare asielzoekers in de asielprocedure

De aandacht voor vroegsignalering van kwetsbare asielzoekers in Europa en in Nederland is vergroot. Dit blijkt uit de nieuwe Nederlandse asielprocedure en de plannen om binnen het CEAS vroegsignaleringsinstrumenten in te bedden. Hiermee is erkend dat vroegsignalering bijdraagt aan een effectievere procedure. Pharos heeft in het aanlooptraject van het medisch advies in de nieuwe asielprocedure in Nederland een adviesfunctie vervuld en heeft tijdens de implementatiefase haar expertise en deskundigheid ingezet om de kwaliteit en zorgvuldigheid van het medisch advies te stimuleren en te borgen. Pharos zal de komende jaren hierop vervolgvactiteiten ontwikkelen, alsmede een rol vervullen in een Europees project dat zich richt op het ontwikkelen van vroegsignaleringsinstrumenten ten behoeve van het CEAS.

Doel 2011 - 2013

- De kennis en deskundigheid van Pharos inzetten om bij te dragen aan een zorgvuldige implementatie van het medisch advies in Nederland.
- Ontwikkeling van vroegsignaleringsinstrumenten waarmee in Europa kwetsbare asielzoekers vroegtijdig geïdentificeerd kunnen worden.
- Ontwikkelen van protocollen gericht op deze groep ten behoeve van het asielgehoor en toegeleiding naar de zorg.

Resultaten 2013

- Mede door de adviesfunctie van Pharos en haar bijdrage in de ontwikkeling van instrumenten en protocollen kunnen professionals in Nederland en Europa:
- Met behulp van vroegsignaleringsinstrumenten kwetsbare asielzoekers vroeg in de procedure herkennen.
- Bestaan er protocollen voor omgaan met kwetsbare asielzoekers in het asielgehoor en voor toegeleiding naar de zorg.

Activiteiten 2011

- In samenwerking met Europese partners een vroegsignaleringsinstrument ontwikkelen dat binnen het CEAS als richtlijn kan gelden voor vroegsignalering.
- Bijhouden van onderzoek en nieuwe ontwikkelingen en bijwonen van debatten/congressen op het terrein van vroegsignalering van kwetsbare groepen in Nederland en Europa.
- Kennisdeling door het schrijven van publicaties en het organiseren van een studiedag op het thema vroegsignalering.
- Vervullen van een consultatie- en adviesfunctie voor beleidsmakers en professionals die een rol spelen in het vroegsignaleringsproces in Nederland en Europa.
- Op vraag verzorgen van scholing en training op maat.

Resultaten 2011

- Een Europees ontwikkeld vroegsignaleringsinstrument kan ingezet worden in het CEAS.
- Zorgverleners en andere professionals betrokken bij het medisch advies zijn getraind en geadviseerd.
- Twee publicaties over vroegsignalering in vakbladen.
- Pharos heeft studiedag georganiseerd op het gebied van vroegsignalering van kwetsbare asielzoekers in Nederland.

Samenwerkingspartners

Parcours d'Exil (Frankrijk), BZFO (Duitsland), CORDELIA (Hongarije), ACET (Bulgarije), IRCT, ECRE, Odysseus, Medifirst, IND, BMA, VWN, Amnesty International, (ASKV) MAPP.

De ontwikkeling van het vroegsignaleringsinstrument met Europese partners is mogelijk met aanvullende financiering van het European Refugee Fund (ERF). Deze financiering is reeds toegekend.

2. Integrale aanpak preventie gericht op asielzoekers

Er is veel winst te behalen bij het inzetten op behoud van gezondheid van asielzoekers op psychosociaal terrein. Uit recent promotieonderzoek blijkt dat de psychosociale klachten van asielzoekers met de duur van de asielpcedure en opvang verergeren. Uit een kwalitatief onderzoek door Pharos bij hulpverleners aan asielzoekers met psychische problemen komt preventie in de vorm van activering en zinnige dagbesteding als voornaamste aanbeveling naar voren (2010). Het huidige aanbod in preventie verschilt per AZC locatie, zowel in hoeveelheid als type aanbod. In het verleden zijn veel preventiemethodieken ontwikkeld, waarvan het nu onduidelijk is wat hun bereik is. COA en Menzis hebben aangegeven behoefte te hebben aan meer inzicht in de diversiteit van het aanbod van preventie. Wat is er ontwikkeld? Hoe is het geëvalueerd? Wat wordt nog gebruikt? Welke gaten vallen er in het huidige systeem? Overzicht hiervan kan bijdragen aan het ontwikkelen van een integrale aanpak van preventie en een eventuele studie naar kosteneffectiviteit hiervan.

Doel 2011 - 2015

Kennis en deskundigheid van Pharos inzetten om preventiemethodieken door te ontwikkelen tot een integrale aanpak op preventie en

gezondheidsbevordering die aansluit bij de psychosociale problematiek van asielzoekers en kosteneffectief is.

Resultaten 2015

- Een publicatie met een overzicht van de diversiteit aan preventie-instrumenten gericht op asielzoekers.
- Afgerond onderzoek naar effecten van preventie op zorgconsumptie en kosteneffectiviteit.
- Partijen die werken in de centrale opvang zoals COA, GC A, VluchtelingenWerk en GGD-en, en preventie-eigenaren hebben bijgedragen aan het ontwikkelen van een integrale aanpak op preventie in de centrale opvang en hebben kennis over de randvoorwaarden die nodig zijn om deze aanpak te implementeren.

Activiteiten 2011

- Desk research om een overzicht te krijgen van preventie-instrumenten en –activiteiten die ontwikkeld zijn en momenteel gebruikt worden.
- Kleinschalig behoefteanalyse gericht op preventie onder asielzoekers, hulpverleners en preventiefunctionarissen.
- Organiseren van een studiedag/expertmeeting voor betrokken partijen en preventiefunctionarissen om de uitkomsten van de verkennende studie te duiden en aanbevelingen te doen voor een vervolgtraject.
- Verkennen van het draagvlak onder ketenpartners om een meerjarentraject op te zetten om tot een integrale aanpak op preventie te komen en een kosteneffectiviteit studie te doen.

Resultaten 2011

- Overzicht van ontwikkelde methoden en het huidige preventie aanbod gericht op asielzoekers.
- Onderzoeksverslag van behoefteanalyse preventie.
- Een publicatie.
- Studiedag/expertmeeting georganiseerd met betrokken partijen en een verslag n.a.v. deze bijeenkomst met aanbevelingen voor preventie beleid en –uitvoering in de centrale opvang.
- Gestart acquisitietraject voor ontwikkelen integrale aanpak preventie en kosteneffectiviteitstudie.

Samenwerkingspartners

COA, GC A/MCA, GGD NI, GGD-en, lokale welzijns- en GGZ organisaties.

De in 2011 uit te voeren activiteiten vinden plaats met VWS subsidie voor dit programma. Voor het uitvoeren van een vervolgtraject zal aanvullende financiering worden aangevraagd.

3. Preventie gender gerelateerd geweld asielzoekers en vluchtelingen

Vanwege hun maatschappelijk kwetsbare positie lopen asielzoekers, vluchtelingen en nieuwkomers in Nederland risico slachtoffer te worden van gendergerelateerd geweld. Soms is dat huiselijk geweld en soms seksuele intimidatie of gedwongen prostitutie. Vrouwen en kinderen zijn extra kwetsbaar.

In 2010 heeft Pharos in samenwerking met MOVISIE het voorlichtingspakket ‘Geweld is niet gewoon. Ken uw recht – zoek hulp’ ontwikkeld. Dit materiaal

is breed verspreid onder de AZC's en organisaties/professionals die werken met migranten, vluchtelingen en ongedocumenteerden. De eerste reacties op het materiaal zijn positief, maar men geeft aan behoefte te hebben aan meer ondersteuning in implementatie. Tevens wordt aangeraden om de voorlichting te laten doen door peers – mensen met een gelijksoortige achtergrond. Pharos en MOVISIE zullen, afhankelijk van financiering, in 2011 een vervolgtraject starten om vrijwillige voorlichters uit de doelgroep te werven en te trainen in het gebruik van het materiaal. De ervaringen met de trainingen zullen in een herziene versie van de handleiding verwerkt worden.

Doel 2011-2013

Door het trainen van voorlichters *Geweld is niet gewoon* en het duurzaam inbedden van de voorlichting in migranten- en vluchtelingenorganisaties kunnen asielzoekers, vluchtelingen en ongedocumenteerden met voorlichting ter bestrijding van gendergerelateerd geweld bereikt worden.

Resultaten 2013

- Voorlichters zijn getraind in het werken met het materiaal *Geweld is niet gewoon* en voorwaarden voor het duurzaam inbedden van de voorlichtingsactiviteiten binnen de betrokken migranten- en vluchtelingenorganisaties zijn gerealiseerd.
- De voorlichtingsbijeenkomsten zijn gemonitord en geëvalueerd, mede door samenwerking met de uiteindelijke doelgroep. De good practices en valkuilen zijn meegenomen en verwerkt in de herziene versie van de handleiding.
- De herziene versie van de handleiding en het materiaal is verspreid onder organisaties die werken met betreffende groepen.

Activiteiten 2011

- Het benaderen en selecteren van vluchtelingen- en migrantenexperts die voorlichter 'geweld is niet gewoon' willen worden.
- Trainen van voorlichters in het gebruik van het materiaal en het organiseren van minstens een voorlichtingsbijeenkomst per persoon in 2011.
- De voorlichters ondersteunen in het organiseren van de eerste bijeenkomst.
- Verzorgen van een intervisie bijeenkomst om terug te blikken op ervaringen met de voorlichting van de eerste bijeenkomst.
- De bijeenkomsten evalueren op organisatie, duidelijkheid en impact.

Resultaten 2011

- Circa tien getrainde voorlichters *Geweld is niet gewoon*.
- Per voorlichter minstens een voorlichtingsbijeenkomst.
- Een intervisie bijeenkomst voor de voorlichters.
- Een evaluatierapport van minstens tien voorlichtingsbijeenkomsten.

Samenwerkingspartners

MOVISIE, Wereldpand, SVOR, FSN

Verspreiding van het voorlichtingspakket 'Geweld is niet gewoon' vindt in 2011 plaats met VWS subsidie voor dit programma. Voor de ontwikkeling en uitvoering van de training zal in 2010 aanvullende financiering worden aangevraagd.

4. Aanpak kindermishandeling asielzoekerjeugd

Promotieonderzoek uit 2009 toont aan dat kinderen uit vluchtelinggezinnen (waaronder asielzoekergezinnen en (ex) asielzoekergezinnen) ongeveer drie keer zo vaak mishandeld worden als kinderen in autochtone gezinnen. Advies en Meldpunten Kindermishandeling (AMK's) bevestigen het beeld dat deze kinderen een relatief groot risico lopen om slachtoffer te worden van kindermishandeling. Om kindermishandeling te voorkomen is een integrale aanpak gericht op kinderen, de ouders en professionals van belang. Pharos heeft zich in 2009 ingezet op opvoedingsondersteuning voor ouders. In 2010 zet zij zich in op het versterken van weerbaarheid van kinderen en het ondersteunen van professionals, zoals leerkrachten op eerste opvangscholen en opvangmedewerkers van het COA, in het herkennen van kindermishandeling. Hiertoe zal een weerbaarheidstraining voor asielzoekerkinderen en een addendum op de meldcode kindermishandeling, die vanaf 2011 verplicht is, worden ontwikkeld.

Doel 2011 - 2013

Het voorkomen, c.q. verminderen en bestrijden van kindermishandeling in asielzoekerscentra.

Resultaten 2011 - 2013

- Een bestaande weerbaarheidstraining is doorontwikkeld en aangepast voor asielzoekerkinderen van 10-13 jaar en de voorwaarden voor het structureel implementeren van de training zijn gerealiseerd.
- Professionals in de reguliere JGZ, onderwijs en het COA hebben de kennis om de meldcode kindermishandeling en het bijbehorende handelingsprotocol toe te kunnen passen bij gezinnen die op het AZC verblijven.

Activiteiten 2011

- Aanpassen/doorontwikkelen en uittesten op bruikbaarheid van een weerbaarheidstraining voor asielzoekerkinderen van 10-13 jaar.
- Ontwikkelen addendum 'culturele diversiteit binnen het AZC' dat toegevoegd kan worden aan de bestaande meldcode en handelingsprotocol kindermishandeling, toetsen hiervan op toepasbaarheid.
- Aanvullen van bestaande training voor professionals 'toepassing meldcode and handelingsprotocol kindermishandeling' met een module 'culturele diversiteit binnen het AZC'.

Resultaten 2011/12

- Een in de setting van het AZC goed bruikbare en 'practice based' weerbaarheidstraining met handleiding voor begeleiders.
- Ten minste tien kinderen en twee trainers zijn getraind in de pilot van de weerbaarheidstraining.
- Een ontwikkeld addendum 'culturele diversiteit binnen het AZC' bij de meldcode en handelingsprotocol kindermishandeling.
- Een ontwikkelde training *werken met de meldcode* met module 'culturele diversiteit binnen het AZC'
- Ten minste 12 professionals zijn getraind in een pilot van de training *werken met de meldcode*.
- Een begin gemaakt met het beschikbaar maken van het addendum voor professionals die in hun werk te maken hebben met asielzoekerkinderen

waardoor zij beter toegerust zijn om signalen van kindermishandeling te herkennen en adequate acties te ondernemen.
(Het project heeft een looptijd van 16 maanden)

Samenwerkingspartners

COA, Menzis, RAAK, GGD-en, Eerste opvangscholen, lokale welzijnsorganisaties, maatschappelijk werk.

Dit project is mogelijk met toegekende aanvullende financiering van Stichting Kinderpostzegels.

5. Gezonde voeding asielzoekerjeugd

Uit onderzoek uit 2004 en 2007 blijkt dat asielzoekerkinderen relatief te veel vet eten en te weinig vitamines en mineralen binnenkrijgen. Bovendien bewegen zij relatief weinig. Ook blijkt dat de kinderen tijdens hun verblijf in Nederland overgewicht hebben gekregen. Asielzoekerouders weten vaak onvoldoende van gezonde voeding en hebben weinig financiële middelen om dit te bekostigen. Leerkrachten van eerste opvangscholen en JGZ medewerkers geven aan dat gezondheidswinst is te behalen als asielzoekerkinderen en hun ouders meer voorlichting krijgen over gezonde en betaalbare voeding.

Binnen de setting van het onderwijs in het algemeen zijn bruikbare interventies ontwikkeld zoals het Programma Smaaklessen, een gezamenlijk programma van Universiteit Wageningen en het Voedingscentrum. In dit project zet Pharos zich in om het Programma Smaaklessen op maat te maken voor de AZC setting.

Doel 2011-2013

Kennis en deskundigheid van Pharos inzetten om asielzoekerkinderen en hun ouders kennis te laten maken met gezonde en betaalbare voeding en hen te stimuleren tot gezonde(re) eetgewoonten.

Verwachte resultaten 2013

- Pharos heeft haar kennis en deskundigheid ingezet voor ontwikkeling van een addendum aan het Programma Smaaklessen die als gecertificeerde interventie erkend is.
- Alle AZC scholen en leerkrachten zijn bekend met de interventie en hebben de handvatten om het programma op hun school uit te voeren.

Activiteiten 2011

- In afstemming met leerkrachten, asielzoekerkinderen en hun ouders, een lesprogramma samenstellen uit het aanbod van Programma Smaaklessen met eventueel toevoegingen en wijzigingen om aan te sluiten bij de doelgroep.
- Uitvoeren pilot in 1 AZC en deze monitoren en evalueren. Onderdeel van de pilot zijn smaaklessen aan asielzoekerkinderen en een workshop voor ouders gericht op gezonde en betaalbare voeding.
- Beschrijven van de uitkomsten van de pilot in een publicatie en een addendum voor Programma Smaaklessen.
- Een bijeenkomst voor leerkrachten en COA medewerkers om landelijke uitrol van de interventie te stimuleren.

Resultaten 2011

- Asielzoekerkinderen en hun ouders op een AZC zijn zich bewust van het belang van gezonde voeding en hebben de kennis om gezonde(re) eetgewoontes aan te meten.
- Er is een toename in gezond koop- en kookgedrag onder de ouders van asielzoekerkinderen op dit AZC.
- De uitkomsten van de pilot zijn verwerkt in een addendum op Programma Smaaklessen.
- Professionals betrokken bij alle AZC-scholen zijn bekend met het Programma Smaaklessen en het addendum voor de AZC-setting.
- Een publicatie.
- Een landelijke uitrol bijeenkomst.

Samenwerkingspartners

Wageningen Universiteit (Programma Smaaklessen), COA, LOWAN, Landelijk kenniscentrum overgewicht, Voedingscentrum.

Stichting Kinderpostzegels verleent aanvullende financiering voor de uitvoering van dit project. VWS subsidie voor dit programma wordt ingezet voor de aanpassing van de interventie.

6. Psychosociale aspecten bij terugkeer

De kwaliteit van de psychosociale begeleiding is een belangrijke succes- of faalfactor in duurzame terugkeer. Pharos ondersteunt professionals en vrijwilligers die terugkeerders begeleiden door training en methodiekontwikkeling. Vanaf begin 2010 heeft Pharos als kenniscentrum een dienstverlenende rol vervuld in de Stichting Duurzame Terugkeer (SDT). Dit samenwerkingsverband, van negen organisaties richt zich op directe ondersteuning van (ex-) asielzoekers zodat zij zoveel mogelijk zelfstandig stappen kunnen ondernemen voor een veilige en perspectiefvolle terugkeer en een duurzame herintegratie in hun land van herkomst. In 2010 heeft Pharos de stichting ondersteund met trainingen aan begeleiders van potentiële terugkeerders en het ontwikkelen van een methodiek op psychosociale begeleiding. De partners in de stichting hebben aangegeven ook in het tweede jaar van de pilot gebruik te willen maken van de deskundigheid van Pharos.

Doel 2011 - 2012

Het door trainingen en methodiekontwikkeling bijdragen aan deskundigheidsbevordering van professionals (begeleiders van terugkeerders en vertrouwenspersonen) op het gebied van gezondheid in het algemeen en psychosociale ondersteuning in het bijzonder.

Resultaten 2012

- Professionals die terugkeerders begeleiden zijn mede door training en deskundigheid van Pharos beter toegerust voor psychosociale begeleiding van terugkeerders.
- De partnerorganisaties van de stichting zijn toegerust om de kennis die Pharos heeft opgedaan en overgedragen tijdens de pilot periode (zoals trainingen en de methodiek) te borgen binnen de kennisinfrastructuur van de eigen organisatie.

Activiteiten 2011

- Vervullen van een adviesfunctie op maat voor begeleiders en vertrouwenspersonen van terugkeerders rondom het zorgvuldig handelen op psychosociale en gezondheidsaspecten bij duurzame terugkeer.
- Op geleide van de vraag training en intervisie verzorgen aan begeleiders van terugkeerders van de verschillende partnerorganisaties.
- Ontwikkelen en testen van een methodiek gericht op psychosociale begeleiding bij terugkeer en het ondersteunen/versterken van psychosociale competenties van terugkeerders. In 2010 is hiermee een start gemaakt.
- Opstellen van een plan om kennis die Pharos heeft opgedaan tijdens de pilot periode te borgen binnen de kennisinfrastructuur van de partnerorganisaties.

Resultaten 2011

- Begeleiders en vertrouwenspersonen die geparticipeerd hebben in Pharos trainingen zijn beter toegerust om goede psychosociale ondersteuning te bieden aan potentiële terugkeerders en hebben tevens aandacht voor andere gezondheidszaken.
- Begeleiders van terugkeerders en overige partijen betrokken bij terugkeer hebben adequaat advies op maat gekregen over gezondheidsaspecten bij terugkeer.
- Op geleide van de vraag trainingen gegeven aan begeleiders van terugkeerders. Schatting is dat minstens 50 begeleiders van terugkeerders door Pharos zullen worden getraind.
- Methodiek ontwikkeld gericht op omgaan met psychosociale aspecten bij terugkeer en het versterken van psychosociale competenties van terugkeerders.
- Publicatie over de methodiek psychosociale begeleiding.
- Uitgewerkt plan voor kennisborging na afloop termijn pilot SDT.

Samenwerkingspartners

VWN, COA, IOM, Maatwerk bij Terugkeer, SMS, HealthNet/TPO, HIT, Nidos

Dit project is mogelijk met aanvullende financiering van Ministerie van Buitenlandse Zaken en het Ministerie van Justitie. Deze financiering is reeds toegekend.

7. Actuele zaken en beleidsadvisering

Beleid, beeldvorming en maatschappelijke ontwikkelingen rond de gezondheid en zorg voor asielzoekers, vluchtelingen en ongedocumenteerden zijn volop in beweging. Pharos zal in 2011 de overheid, aan de overheid gelieerde instanties en professionals adviseren, inspelend op actuele ontwikkelingen en beleid. Naast de veranderingen in het zorgsysteem sinds januari 2009 en de asielprocedure in 2010, zijn ook andere ontwikkelingen van belang. Bijvoorbeeld beleidsontwikkelingen gericht op asielzoekerkinderen en het beleidsterrein ongedocumenteerden waarin vanaf 1 januari 2009 in Nederland de nieuwe regeling met betrekking tot de financiering van de zorg aan ongedocumenteerden van kracht is.

Doel 2011

De overheid, aan de overheidgelieerde instanties en professionals informeren en adviseren over actuele zaken met betrekking tot gezondheid van en zorg voor asielzoekers, vluchtelingen en ongedocumenteerden.

Activiteiten 2011

- Signalen uit het veld verzamelen, analyseren en onderzoeken op hun relevantie, en zonodig vertalen tot (beleids)adviezen. Specifieke beleidsadvisering en ondersteuning van (lokale) professionals o.a. op:
 - Specifieke gezondheidsproblemen/achterstanden van asielzoekers, vluchtelingen en ongedocumenteerden.
 - Medische aspecten in de procedure, zoals het medisch advies.
 - De kwaliteit, toegankelijkheid en continuïteit van zorg in het zorgsysteem.
 - Gezondheid en zorg aan ongedocumenteerden.
 - Effectieve instrumenten, richtlijnen en interventies.
 - Internationale signalen, activiteiten en resultaten.
- Bijhouden van actuele ontwikkelingen en onderzoek en uitbrengen van informatie documenten, zoals factsheet(s), op relevante thema's en ontwikkelingen
- Uitwisselen van kennis, signalen en ervaringen in verschillende overlegstructuren, zoals stakeholdersbijeenkomsten zorg aan asielzoekers, het Breed Medisch Overleg (BMO) van de stichting LOS (Landelijke Ongedocumenteerden Steunpunt) en het nationale ama-platform.

Resultaten 2011

- Beleidsadvisering en -ondersteuning over actuele ontwikkelingen door schriftelijke en mondelinge overdracht van kennis en signalen aan overheidsinstanties en professionals.
- Overzichtsrapportages van relevante signalen.
- Kennisdocumenten, zoals factsheet(s).
- Door deelname aan verschillende overleggen draagt Pharos bij aan effectieve verspreiding van informatie en kennis.

Totaal aantal uren meerjarenprogramma Asielzoekers & Vluchtelingen 5.378 uren.

